

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 127g/2023

privind excepția de neconstituționalitate
a unor prevederi de la articolul 907 alin. (1) din Codul civil

(termenul de notificare despre neconformitatea bunului vândut)

CHIȘINĂU
14 noiembrie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Sorina Munteanu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 5 mai 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 14 noiembrie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei „într-un termen rezonabil” din articolul 907 alin. (1) din Codul civil, ridicată de dl avocat Igor Gheorghiiță, în interesele GȚ „Munteanu Denis Leonid”, parte în dosarul nr. 2ac-97/2022, pendinte la Curtea de Apel Bălți.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de judecătorii Stela Procopciuc, Diana Stănilă și Dumitru Corolevschi de la Curtea de Apel Bălți, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 9 noiembrie 2020, Firma de producție și comerț „Aprocomteh” SRL a formulat o cerere de chemare în judecată în privința gospodăriei țărănești „Munteanu Denis Leonid” și a dlui Denis Munteanu cu privire la încasarea datoriei în urma neachitării integrale a bunului transmis.

4. La 7 iunie 2022, judecătoria Edineț, sediul Ocniița, a admis parțial acțiunea civilă și a dispus încasarea datoriei, a penalităților și a cheltuielilor de judecată.

5. La 16 iunie 2022, GȚ „Munteanu Denis Leonid” a formulat un apel.

6. La 28 martie 2023, în cadrul examinării cauzei în apel, dl avocat Igor Gheorghiiță a ridicat excepția de neconstituționalitate a sintagmei „într-un termen rezonabil” din articolul 907 alin. (1) din Codul civil.

7. Prin încheierea din 28 martie 2023, Curtea de Apel Bălți a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și la protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate.

[...]”.

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 127 Proprietatea

„(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

[...]”

9. Prevederile relevante ale Codului civil, adoptat prin Legea nr. 1107 din 06 iunie 2002, sunt următoarele:

Articolul 12 Caracterul rezonabil

„Caracterul rezonabil, prevăzut într-o dispoziție legală sau într-un act juridic, se apreciază în mod obiectiv, luând în considerare natura și scopul elementului supus aprecierii, circumstanțele cazului, precum și uzanțele și practicile pertinente.”

Articolul 907 Omiterea de a notifica despre neconformitate

„(1) Dacă, în cazul unei obligații de a livra bunuri, a executa lucrări sau a presta servicii, debitorul livrează bunuri, execută lucrări sau prestează servicii care nu sînt conforme cu condițiile obligației, creditorul nu poate invoca neconformitatea decît în cazul în care creditorul îl notifică pe debitor **într-un termen rezonabil**, specificînd natura neconformității.

(2) Termenul rezonabil curge din momentul în care bunurile sînt livrate sau lucrarea ori serviciul este finalizat sau, dacă este mai tîrziu, din momentul în care creditorul a descoperit sau trebuia în mod rezonabil să descopere neconformitatea.

(3) Debitorul nu poate invoca dispozițiile alin.(1) dacă creditorul a omis să notifice fapte pe care debitorul le cunoștea sau, în mod rezonabil, trebuia să le cunoască și pe care debitorul, deși era obligat, nu le-a dezvăluit creditorului.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Autorul excepției susține că sintagma contestată este neclară și imprevizibilă, pentru că nu stabilește repere privind termenul în interiorul căruia poate fi invocată neconformitatea bunului vîndut.

11. Prin urmare, autorul excepției consideră că sintagma contestată este formulată vag și poate fi interpretată diferit de către instanțele de judecată. În consecință, are loc o încălcare a dreptului său la proprietate.

12. În acest context, autorul sesizării îi solicită Curții să verifice constituționalitatea sintagmei contestate prin prisma articolelor 1, 23, 46, 54 și 127 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinînd admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de dl avocat Igor Gheorghiu în cadrul unui proces civil aflat pe rolul unei instanțe de drept comun. Excepția este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost

interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unei prevederi din Codul civil, ține de competența Curții Constituționale.

16. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie sintagma „într-un termen rezonabil” din articolul 907 alin. (1) din Codul civil. Curtea notează că sintagma contestată nu a constituit anterior obiectul controlului constituționalității.

17. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză civilă care are ca obiect examinarea unui litigiu referitor la executarea unei creanțe. Curtea reține că prevederea contestată a fost aplicată la etapa examinării în fond a cauzei și, prin urmare, este aplicabilă pentru soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția.

18. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca o excepție de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului excepției, dacă sintagma contestată reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 5 din 18 ianuarie 2022, § 23; DCC nr. 17 din 15 februarie 2022, § 23).

19. Autorul excepției a menționat că prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 23 alin. (2) (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*), 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) și 127 (*proprietatea*) din Constituție.

20. Curtea menționează că, în prezenta cauză, articolele 1 alin. (3) și 127 din Constituție comportă un caracter general și nu pot constitui repere separate, ci numai în coroborare cu alte prevederi din Constituție, care trebuie să fie aplicabile (a se vedea HCC nr. 36 din 23 noiembrie 2021, § 22; DCC nr. 147 din 15 noiembrie 2022, § 29). De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că articolele 23 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unei ingerințe în drepturile fundamentale (a se vedea DCC nr. 159 din 24 noiembrie 2022, § 49).

21. Referitor la articolul 46 din Constituție, autorul sesizării susține că dreptul la proprietate îi este încălcat din cauza formulării vagi a sintagmei contestate, referitoare la termenul în limitele căruia urmează a fi notificat debitorul despre neconformitatea bunului vândut.

22. Curtea reține că articolul 12 din Codul civil stabilește criteriile obiective de apreciere a „caracterului rezonabil” prevăzut într-o dispoziție legală sau într-un act juridic. Astfel, potrivit acestor criterii, termenul rezonabil este apreciat de instanța de judecată luându-se în considerare natura și scopul lui, circumstanțele cauzei, uzanțele și practicile pertinente.

23. Mai mult, Curtea observă că articolul 907 alineatul (2) stabilește momentul de la care începe să curgă termenul rezonabil prevăzut de sintagma contestată. Deși dispozițiile contestate nu-i permit creditorului să cunoască cu precizie în ce termen poate notifica neconformitatea bunului, serviciului sau a lucrării, problema respectării termenului rezonabil de notificare a neconformității poate fi pusă în discuție în fața unui tribunal de drept comun

în funcție de circumstanțele particulare ale cauzei, de uzanțele și de practicile pertinente.

24. Chestiunile privind interpretarea și aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale. Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată (DCC nr. 187 din 22 decembrie 2022, § 45).

25. Având în vedere cele menționate, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate în discuție nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei „într-un termen rezonabil” din articolul 907 alin. (1) din Codul civil, ridicată de dl avocat Igor Gheorghiuță, în interesele GȚ „Munteanu Denis Leonid”, parte în dosarul nr. 2ac-97/2022, pendinte la Curtea de Apel Bălți.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 14 noiembrie 2023

DCC nr. 154

Dosarul nr. 127g/2023